

Bemesting in kringlopen

Kringlopen sluiten door lagere inputs

Workshop 1 11 februari 2021

Albert-Jan Bos, DLV Advies
Nick van Eekeren, Louis Bolk Instituut

www.bemestingsadvies.nl

Zuivel NL

1

Kringlopen sluiten door lagere inputs

Meer met minder (kunst)mest

Meer met minder (kunst)mest

Lagere verliezen door minder input?

Albert-Jan Bos, DLV Advies
Nick van Eekeren, Louis Bolk Instituut

www.bemestingsadvies.nl

febr 2021

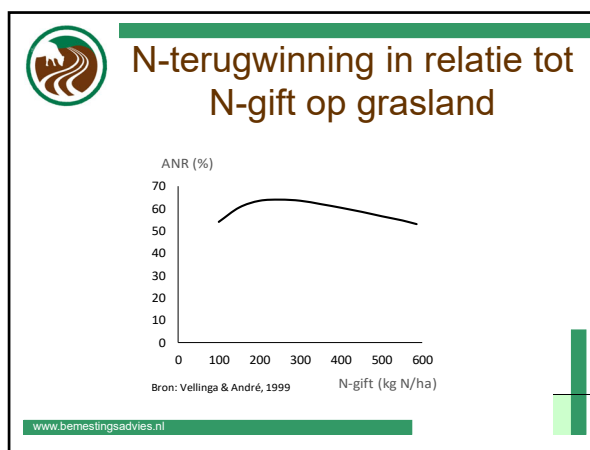
Zuivel NL

2

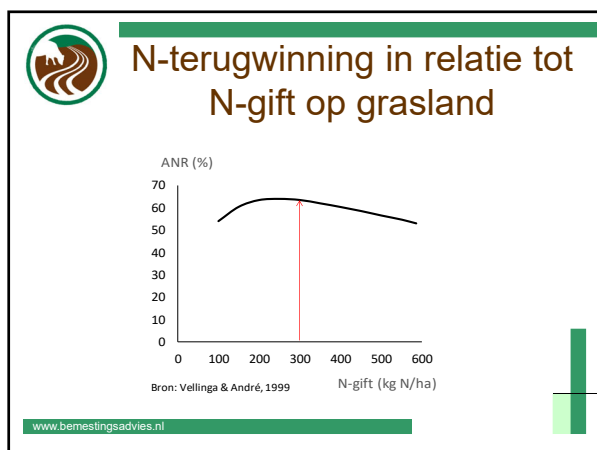
Lagere N-bemesting en bodemoverschot

Derogatie bedrijven op voornamelijk zand	Alle	N-overschot bedrijfsbalans 25 % laagste	N-overschot bedrijfsbalans 25 % hoogste
Kunstmest	107	80	123
Organische mest	227	215	243
Vlinderbloemigen	4	4	4
Min. + depositie	32	32	32
Totaal aanvoer	370	331	403
Afvoer gewas	267	309	226
Bodemoverschot	103	22	177
Bedrijfsoverschot	159	80	236
Opbrengst gras ds	10339	12029	8731
Opbrengst mais ds	17322	21034	14686

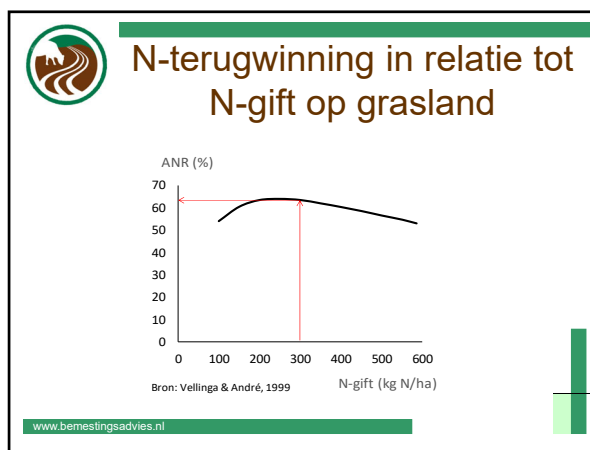
3

4

5

6

Extra moeilijkheidsfactor !

- Grafiek N-terugwinning geldt voor werkzame-N.
- Gebruik van organische mest geeft risico op extra verliezen: Werkingscoëfficiënt < 1

www.bemestingsadvies.nl

7

Hoe hard pompen we de band op?

www.bemestingsadvies.nl

8

Wat voor voer wil ik winnen?

Meer met minder (kunst)mest

www.bemestingsadvies.nl

9

Wat voor voer wil ik winnen?

Meer met minder (kunst)mest

- Meer is niet altijd beter: in grasrijk rantsoen past lager RE-gehalte beter => eerder in de kringloop N-bemesting aanpassen.

www.bemestingsadvies.nl

10

"Reparatieset"

Bemestings- en teeltmaatregelen om efficiëntie te verhogen: ruimte voor minder input

www.bemestingsadvies.nl

11

Hogere benutting van mest

- Tijdstip aanwenden in seizoen
  - Niet te vroeg (afspoelingsrisico)
  - Niet te laat (nawerking N-org te laat)
- Emissie beperken
  - Netjes werken
  - Water toevoegen
  - Weersomstandigheden
- Nevenschade beperken
  - Structuurschade
  - Verbrandingsschade

www.bemestingsadvies.nl

12

Grondsoort / vocht-effect?

	N overschot bedrijfsbalans 25% laagste	N overschot bedrijfsbalans 25% hoogste
% Zand nat	30	18
% Zand overig	61	62
% Zand droog	6	17

Groep met 25 % hoogste overschot heeft gemiddeld drogere grond

www.bemestingsadvies.nl

13

Op drogere grond meer bemest en minder geoogst

KLW 2019 DLV Advies	Alle >80 % gras < 10 % veen < 10% klei	25% laagste N overschot bedrijfsbalans	25% hoogste N overschot bedrijfsbalans
Kunstmest	107	80	123
Organische mest	227	215	243
Vlinderbloemigen	4	4	4
Min. + depositie	32	32	32
Totaal aanvoer	370	331	403
Afvoer gewas	267	309	226
Bodemoverschot	103	22	177
Opbrengst gras ds	10339	12029	8731
Opbrengst mais ds	17322	21034	14686

14

Op drogere grond meer bemest en minder geoogst

KLW 2019 DLV Advies	Alle >80 % gras < 10 % veen < 10% klei	25% laagste N-overschot bedrijfsbalans	25% hoogste N-overschot bedrijfsbalans
Kunstmest	107	80	123
Organische mest	227	215	243
Vlinderbloemigen	4	4	4
Min. + depositie	32	32	32
Totaal aanvoer	370	331	403
Afvoer gewas	267	309	226
Bodemoverschot	103	22	177
Opbrengst gras ds	10339	12029	8731
Opbrengst mais ds	17322	21034	14686

15

Mee laveren met de natuur

- Minder goede groeiomstandigheden:
=> Minder bemesten
- Bovengemiddelde groeiomstandigheden:
=> Als nodig meer bemesten, wellicht meer dan gebruiksnorm!! (mag niet)

www.bemestingsadvies.nl

16

Teelt: Meer met minder stikstof

- Grasland (alternatieven Engels raagrass)
  - Productief kruidenrijk grasland met klaver
  - Rietzwenk en Kroppaar
- Bouwland (alternatieven mais)
  - Gewassen met lager N-overschot/betere N-benutting: o.a. voederbieten
- Bouwplan/vruchtwisseling
  - 60/20/20 systeemniveau
  - Samenwerking met akkerbouw

www.bemestingsadvies.nl

17

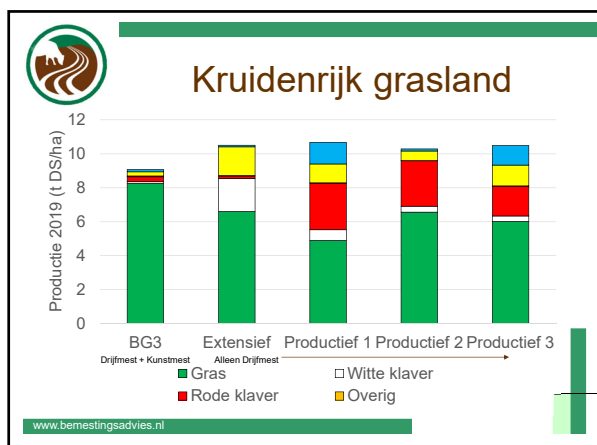
Productief kruidenrijk grasland

- Met klaver
- En N-binding

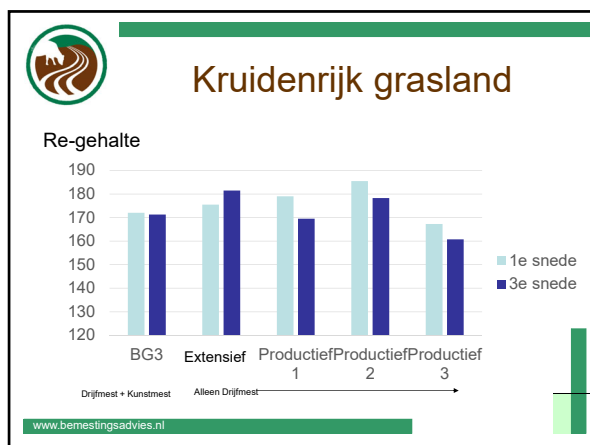

www.bemestingsadvies.nl

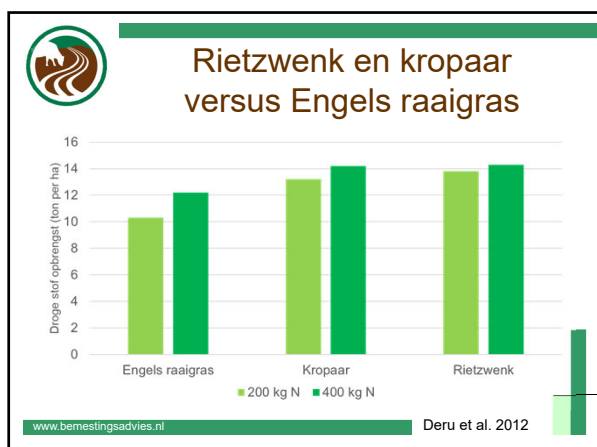
18

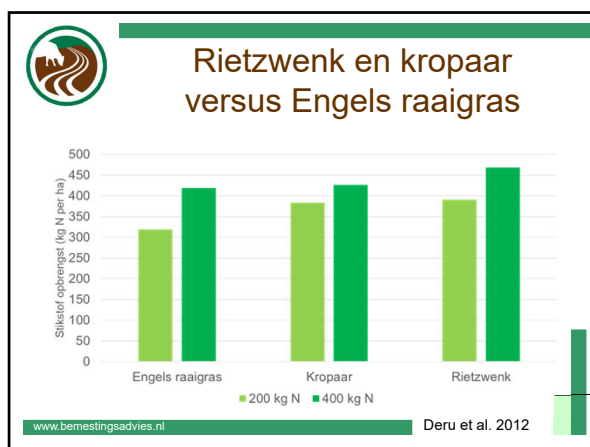
19

20

21

22

Rietzwenk en kroppaar versus Engels raaisgras

Erik Grotenhuis:

- Inzet van kroppaar en rietzwenkgras op droog veldkavel met lagere N-bemesting
- Verteerbaarheid en smakelijkheid lager
- Specifiek voor jongvee en droge koeien

www.bemestingsadvies.nl

23

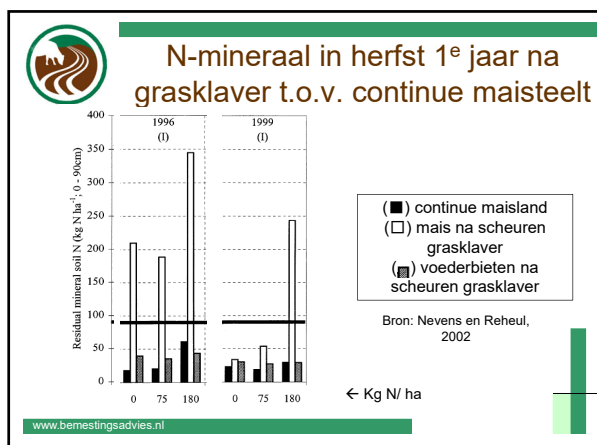
Voederbieten in bouwplan

N-afvoer (fictief voorbeeld)	Vbieten	Mais	Verschil
Snijmais, 17 ton DS per ha		180	
Voederbieten, 18 ton DS	230		
Voederbieten, blad 3 ton DS	85		
Totaal kg N per ha	315	180	135

Onderzoek van ILVO (2007, België):
 Mais **150 à 250 kg N** per ha gemiddeld
 Voederbieten **250 à 500 kg N** per ha gemiddeld

www.bemestingsadvies.nl

24

25

Verandering van bouwplan van 80% grasland en 20% continue bouwland naar...

Op minerale gronden:

- 60% Blijvend/oud grasland
- 20% grasklaver in vruchtwisseling
- 20% snijmais in vruchtwisseling

60% blijvend grasland

20% gras met rode en witte klaver (3 jaar)

20% bouwland (3 jaar)

www.bemestingsadvies.nl

26

Verandering bouwplan

Op mineralen gronden

- Verbetering bodemkwaliteit breed
- Verbetering NLV
- Verhoging opbrengst en RE van eigen land
- Minder aanvoer van kunstmest
- Minder aanvoer van soja
- 7000 euro plus

www.bemestingsadvies.nl

27

Samenwerking met akkerbouw

www.bemestingsadvies.nl

28

Samenvattend: meer met minder

- Hoe hard pompen we de band op?
- Hogere benutting mest
- Maatwerk in het seizoen
- Andere grassoorten, klavers en kruiden
- Naast mais kansen voederbieten?
- Slim bouwplan, slimme rotaties
- Anders ...

Meer met minder (kunst)mest

www.bemestingsadvies.nl

29

Meer met minder (kunst)mest

Dank voor uw aandacht!

www.bemestingsadvies.nl

30

31

32

33

34

35